

TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 6005

Tarih : 24.06.2024

13529

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıdaki sorularımın *Cumhurbaşkanı Yardımcısı Sayın Cevdet YILMAZ* tarafından Anayasanın 98 inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96 ncı ve 99 uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.24.06.2024

Meral DANIŞ BEŞTAŞ
Erzurum Milletvekili

Diyarbakır'a bağlı Çınar (Xana Axpar) ilçesinin Köksalan Kırsal Mahallesi'nde gece saat 22:00 sularında elektrik tellerinin yarattığı etki ile çıkan ve rüzgar nedeniyle Yazçıçeği, Bağrik ve Ağaçsever mahallelerine sıçrayan yangın, Mardin Mazıdağı (Şemrex) ilçesi Yücebağ, Şenyuva ve Yetkinler mahallelerine de yayılmıştır. Yaklaşık 66 km karelik alana yayıldığı ifade edilen yangında; 15 kişi yaşamını yitirirken, yangından etkilenip hastanelere kaldırılan 73 kişi henüz taburcu edilmiştir. 2 kişinin ise tedavisi devam etmektedir.

Şüphesiz bunca can kaybının yaşandığı bu büyük yangında; çok sayıda hayvan ölmüş, yaralanmış, ekosistem ciddi bir zarara uğramıştır. 556 adet küçükbaş hayvan ölmüş, 250 yaralı hayvan da sahiplerinin rızasıyla Et ve Süt Kurumu'na kesime gönderilmiştir. 120 hayvanın ise bölgedeki veterinerler tarafından tedavileri yapıldığı ifade edilmektedir. Yine Diyarbakır'da 8 bin 100, Mardin'de ise 7 bin dönüm alanda hasar meydana gelmiş, toplam 5 bin 450 dönüm ekili arazi yanmıştır.

Yangına dair Elektrik, Harita ve Ziraat Yüksek Mühendislerinden oluşan 3 kişilik bilirkişi heyeti tarafından hazırlanan raporda, Köksal Mahallesi'ndeki yangının; sigortalı ayırıcı direğinde sigorta yerine iletken tel sarılmış olduğu, iletken telinin koparak, yerdeki otları tutuşturması ve şiddetli rüzgarın etkisi ile geniş bir alana yayıldığı ifade edilmiştir. Yine Elektrik Mühendisleri Odası Diyarbakır Şubesi tarafından hazırlanan raporda da ihmallere dikkat çekilmiştir. Nitekim görgü tanıklarının ifadeleri de yangının elektrik direklerinden kaynaklandığı yönündedir. Elektrik direklerinin neredeyse 47 yıldır değiştirilmediği, denetlenmediği nazara alındığında böylesi bir yangının meydana gelmesi kaçınılmaz olup, halihazırda değiştirilmeyi bekleyen bölgedeki diğer elektrik direkleri de olası yangınları için açık tehlike barındırmaktadır.

Elektrik direklerinin değiştirilmemesi ile başlayan ihmaller zinciri ne yazık ki silsile halinde devam etmiş ve yangının etkisi telafisi imkansız zararları da beraberinde getirmiştir. İlk halkın müdahale ederek söndürme çalışmaları, ardından Partimiz milletvekillerinin gayretlerine rağmen, zamanında yardım ekipleri bölgeye gitmemiştir. Bölgenin dağlık olması nedeniyle itfaiye araçları ve belediyenin ekipmanları yangını söndürememiş olup böylesi yangınlar için yangın helikopterleri zaruri olmuştur. Ancak tüm çağrı ve taleplere rağmen, bölgeye helikopter gönderilmemiştir. Son yıllarda ülkenin

yaz aylarının en önemli gündemi yangınlar olup hala yangın uçağı ve helikopterlerinin yeterli olmamasına dair açıklamalar anlaşılır olmaktan uzaktır. Nitekim iktidar tarafından da yangının gece meydana gelmiş olması, helikopterlerin de gece görüşünün olmaması yönünde açıklamalar yapılmıştır. Ancak yapılan bu açıklamalar; gece görüşlü helikopterlerin Tarım ve Orman Bakanlığı envanterinde olduğu ve başka yangınlarda kullanıldığı gerçeği karşısında, Diyarbakır-Mardin bölgesindeki yangına kayıtsız kalındığının bir itirafıdır.

Geçtiğimiz yıl örneğin Antalya’da meydana gelen yangında, 11 uçak, 22 helikopterin bölgeye sevk edildiği iktidar tarafından yapılan açıklamalarda yer almıştır. Yine Cumhurbaşkanı tarafından yapılan bir açıklamada; “Yangınla mücadele hava filomuzu ise çok daha verimli hâle getirdik. Yangın söndürme uçaklarımızın su atma kapasitesi artırıldı. Burada tabi kiralama yoluna gitmedik mi? Kiralama yoluna da gittik. Bunun yanında tabi dost ülkelerden sağ olsun ayrıca destekler geldi. Coğrafyamızda yangın söndürmede en önemli hava aracı olan helikopterler, 2002 yılında 18 adet iken, 2021 yılında bunları 39’a çıkardık; ama bu süreçte bu rakam 60’a yaklaştı. Çünkü hemen anında talep ettik. Talep ettiğimiz ülkelere sağ olsun hemen gönderen Azerbaycan gibi, İran gibi ülkeler oldu. Onların gönderdiği helikopterlerle helikopter sayımız ciddi mânâda arttı ve bu helikopterlerle de hakikaten çok ciddi işler gördük.” demiş; yangına dair mücadelenin geldiği noktayı belirtmiştir. Kaldı ki son yılların en önemli hadisesi, ülkenin dört bir yanında meydana gelen yangınlar olup, o yangınların toplamında bu kadar can kaybı yaşanmamıştır. Başlı başına bu veri dahi oldukça çarpıcıdır.

Bilindiği üzere her yaz bölgede DEDAŞ tarafından elektrik kesintileri yapılmakta olup, yurttaşlar, kendilerine ait olmayan devasa borç yükleri ile karşı karşıya bırakılmaktadır. Bu yaz da aynı sorun yaşanmış, bayram müddetince elektrik verilmemiştir. Aniden elektrik verilmesi ile teller bu yeni akımı karşılayamamış ve oluşan kıvılcım ahşap elektrik direklerini tutuşturmuştur. Her ne kadar DEDAŞ, yangının anızdan kaynaklandığını ifade etmiş olsa da Elektrik Mühendisleri Odası ile savcılık dosyasına sunulan bilirkişi raporları yangının sebebini, yıllardır yenilenmeyen elektrik direkleri olduğunu kaydetmiştir.

Bu bağlamda;

- 1- Etkisi itibariyle son derece büyük olan bu yangın için Bakanlıklar nezdinde kriz masası oluşturulmama gerekçesi nedir?
- 2- Cumhurbaşkanlığı olarak ilgili bakanlıklardan yangının neden ve neticelerine dair istişareler sağlanmış mıdır? Bakanlıklardan elde edilen bilgi ve bulgular ne yöndedir? Bu hususlara dair kamuoyuna bir açıklama yapılacak mıdır?
- 3- Yangının ortaya çıkış sebebi ve ağır bir bilançonun oluşması konusunda sorumluluğu bulunan kurum ve kuruluşlar tespit edilmiş midir? Sorumluluğu bulunanlara dair idari ve adli soruşturma başlatılmış mıdır?
- 4- Halihazırda bu konu ile ilgili olarak sorumluluğu tespit edilenlerden görevden alınan olmuş mudur? Yahut hangi yaptırımlar uygulanmıştır?
- 5- Yaklaşık 5.526.144 nüfusa elektrik dağıtım hizmeti veren Dicle Elektrik Dağıtım A.Ş. kısa adıyla DİCLE EDAŞ’da inceleme yapılması ve gerekli soruşturmaların yürütülmesi adına müfettiş görevlendirilmiş midir? Müfettiş raporları tamamlandığında Kurum’a hangi yaptırımların uygulanması gündemde olacaktır?
- 6- Elektrik direklerinin bakım, onarım ve değişimleri kimin sorumluluğundadır? Neden bölgede 47 yıldır direk ve teller değiştirilmemiştir? Buna ilişkin sorumluluğu tespit edilen/edilecek olan kişi ve kurumlara idari ve adli soruşturma başlatılmış mıdır? Başlatılması ve gerekli yaptırımların uygulanması sağlanacak mıdır?

- 7- Halihazırda Türkiye’de değiştirilmeyi bekleyen elektrik direk ve telleri istatistiksel olarak nasıldır? Değiştirilmeyen ve tehlike barındıran direkler hangi illerde dir?
- 8- Bölgede türlü uyarı, şikayet ve başvuru dilekçelerine rağmen neden kayıtsız kalınmış ve gerekli tedbirler alınmamıştır?
- 9- Halihazırda yangın riski barındıran başkaca elektrik direklerinin tespiti için çalışmalar başlatılmış mıdır? Bu direklerin en kısa sürede değiştirilmesi sağlanacak mıdır?
- 10- İklim krizinin etkileri nedeniyle bir yangın ülkesine dönüşen Türkiye, geçtiğimiz yıllarda yaşanan yoğun yangınlar için neden hala gerekli tedbirleri alabilmiş değildir? Şayet önlemler alındı ve gerekli araçlar temin edildiyse; neden bu araçlar Diyarbakır-Mazıdağ Yangınları için kullanılmamıştır?
- 11- Halihazırda Tarım ve Orman Bakanlığı envanterinde kaç yangın uçağı, kaç gece görüşlü helikopter, kaç arazöz mevcuttur?
- 12- Son beş yıl içinde kaç yangın uçağı, kaç gece görüşlü helikopter ihalesi yapılmıştır? Bu ihaleler için ödenen toplam bedel ne kadardır?
- 13- Neden envanterde kayıtlı gece görüşü olan helikopterler, tüm çağrı ve taleplere rağmen bölgeye intikal ettirilmemiştir?
- 14- Envantere kayıtlı yangın uçak ve helikopterlerinin kaç bölgede konuşlandırılmıştır?
- 15- Yangın için kullanılması öngörülen arazöz, uçak ve helikopterler nerede konuşlandırılmaktadır?
- 16- Son beş yıl içerisinde gece gerçekleşen kaç yangına müdahale edilmiştir?
- 17- Son beş yıl içinde başka ülkelerde gerçekleşen yangınlar için ekipman gönderilmiş midir? Sayısal veriler ne şekildedir?
- 18- Türkiye’de kaç adet akıllı yangın söndürme kulesi mevcuttur? Kulelerin bölgesel ve illere göre dağılımı ne şekildedir?
- 19- Son beş yıl içinde gerçekleşen kaç yangın için bakanlık düzeyinde kaç kişi görev yerine intikal etmiştir? Diyarbakır-Mazıdağ yangını için bölgeye bakanlık düzeyinde kimler gitmiştir? Gidildiyse neden geç gidildi; gidilmedi ise gerekçesi nedir?
- 20- Hem yangının ortaya çıkış nedeni, hem de yayılmasının engellenmemesi neticesi itibari ile ceza mevzuatına göre suç değil midir?
- 21- Bu ihmallerin neden olduğu büyük yıkım nazara alındığında sorumluluğu bulunanların görevi ihmal suçu kapsamında yargılanması sağlanacak mıdır?
- 22- Bölgede ekosistemde meydana gelen zararın telafisi sağlanacak mıdır? Hangi çalışmaların yürütülmesi planlanmaktadır?
- 23- Yanan hasat nazara alındığında mal ve etkili arazilerini kaybeden yurttaşlar için hangi ekonomik tedbirler uygulanacaktır?
- 24- Hayvancılıkla geçimini sağlayan yurttaşların maruz kaldığı mağduriyetin giderilmesi adına hangi ekonomik tedbirler uygulanacaktır?
- 25- Etkisi itibariyle gerçekleşen yangın büyük ölçekli olup neden afet bölgesi ilan edilmemiştir? Bu husus gündeminizde midir?
- 26- Bölgesel ayrımcılığın altının çizildiği ihmaller silsilesi ve zamanında müdahale edilmemesinin toplumda yarattığı kırılma ve endişenin telafisi adına bir açıklama yapılması ve oluşan toplumsal zararın onarılması gündemimizde olacak mıdır?